

О.П. Близнюк, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

А.С. Клипич, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПАЙОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Підвищення інвестиційної привабливості пайових цінних паперів вітчизняних акціонерних товариств – це ключовий чинник зростання фінансових інвестицій в національну економіку. Фінансові інвестиції є активною формою ефективного використання тимчасово вільного капіталу інвесторів з метою вкладень у високодохідні фінансові інструменти та формування портфелю фінансових інвестицій у відповідності з розробленою інвестиційною стратегією.

На фондовому ринку перебувають в обігу цінні папери, які поділяються на три основні групи: пайові цінні папери (або інструменти власності); боргові цінні папери (або інструменти позики); похідні цінні папери (або деривативи).

Згідно із Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. «пайові цінні папери – це цінні папери, які посвідчують участь їх власника у статутному капіталі, надають власнику право на участь в управлінні емітентом і отримання частини прибутку, зокрема у вигляді дивідендів, та частини майна у разі ліквідації емітента. До пайових цінних паперів відносяться акції та інвестиційні сертифікати».

Акції в умовах розвинуеного фондового ринку виконують кілька важливих функцій: акумулюють та залучають у господарський обіг вільний фінансовий капітал; слугують засобом централізації індивідуальних капіталів і створення великого акціонерного капіталу; є інструментом інвестування в різні сфери та галузі економіки; є гнучким механізмом зміни суб'єктів власності; є засобом виконання співвласниками корпорації контролю за її діяльністю; забезпечують інвесторам (акціонерам) джерело доходу у вигляді дивідендів та зростання курсової вартості на фондовому ринку.

Фінансова оцінка пайових цінних паперів та визначення їх інвестиційної привабливості здійснюється за допомогою фундаментального та технічного аналізу. Мета цих двох видів інвестиційного аналізу полягає у виборі цінних паперів, які інвестор може оцінити, порівняти з іншими і реально здійснити операції з ними, тобто купувати та продавати. Як той, так і інший види аналізу мають

своїх прибічників та супротивників, обидва вони широко використовуються у практиці інвестиційного аналізу цінних паперів.

Фундаментальний аналіз передбачає ретельне вивчення фінансово-господарського становища емітента. Основною метою фундаментального аналізу є прогнозування майбутніх доходів емітента та пов'язаних з ними дивідендів, зростання ринкової вартості акцій. До основних методів фундаментального аналізу належать: методи оцінки внутрішньої вартості, дохідності та ризику акцій, їх інвестиційної привабливості і якостей згідно відомих рейтингів корпоративних цінних паперів.

Інвестиційні рішення повинні прийматися з урахуванням значення не одного, а комплексу показників. Найбільш важливими показниками фінансової оцінки акцій є: дохідність (дивіденди), ринковий курс, капіталізована вартість, співвідношення ринкової і номінальної ціни, вартість чистих активів на акцію, прибуток на акцію, коефіцієнт «ціна-дохід», коефіцієнт платіжності, показники обігу, дисконтова на вартість. Значна кількість моделей оцінки внутрішньої вартості акцій, які застосовуються в процесі фундаментального аналізу, базуються на концепції теперішньої вартості майбутніх грошових потоків.

Прийняття управлінського рішення щодо доцільності придбання акцій базується на результатах порівняльного аналізу її поточної ринкової ціни з теоретичною (внутрішньою) вартістю. Для цього треба надати оцінку внутрішньої вартості акцій за допомогою використання наступних моделей: 1) модель оцінки вартості акції з постійними (сталими) дивідендами; 2) модель оцінки вартості акції з дивідендами, що постійно зростають (модель Гордона); 3) поточної вартості акцій, що використовуються протягом певного строку, 4) модель оцінки акції з дивідендами, що змінюються в окремі періоди.

Рейтингові оцінки акцій широко використовуються в країнах із розвиненими фондовими ринками, віднесення цінних паперів до того чи іншого класу само по собі може впливати на їхню вартість. В зарубіжній практиці за критерієм якості цінного паперу виокремлюють наступні типи акцій: акції з «блакитними корінцями»; дохідні акції; акції зростання; циклічні акції; захищені акції; спекулятивні акції.

Технічний аналіз цінних паперів не передбачає вивчення економічного стану і перспектив емітентів, оскільки вважає, що вони вже враховані ринком в оцінці поточної ціни активів. Тому він бере за основу біржові дані котирування акцій. Метою технічного аналізу є пошук стійких конфігурацій цін. Аналіз проводиться за допомогою графіків, що відображають ринкову поведінку цінного паперу.